

EXPUNERE DE MOTIVE

LEGE pentru completarea unor acte normative în vederea coordonării integrate a datelor și intervențiilor destinate copiilor și elevilor cu cerințe educaționale speciale și/sau cu dizabilități

Secțiunea 1: Motivul emiterii actului normativ

Analiza actuală a intervenției statului în domeniul protecției, educației și sănătății copiilor și elevilor cu cerințe educaționale speciale și/sau cu dizabilități, în special a celor cu tulburări din spectrul autist, evidențiază o fragmentare instituțională profundă care afectează direct drepturile fundamentale ale beneficiarilor primari. În prezent, imediat după primirea unui diagnostic medical, părinții sunt supuși unei sarcini birocratice disproporționate, fiind obligați să se adreseze separat medicului specialist, Direcțiilor Generale de Asistență Socială și Protecția Copilului, Centrelor Județene de Resurse și de Asistență Educațională și Inspectoratelor Școlare, fără ca aceste entități să dispună de mecanisme automate de colaborare. Această lipsă de interoperabilitate a condus la formarea unei zone gri administrative în care mii de copii dispar din evidențele statului la trecerea între sistemul de sănătate, cel de protecție socială și cel educațional. Datele statistice obținute de la organizațiile societății civile confirmă faptul că la nivel național există peste două mii șapte sute de copii cu TSA care nu sunt școlarizați în nicio formă de învățământ, în timp ce alți aproximativ trei mii de copii diagnosticați se pierd din sistemul educațional pe parcursul ciclurilor de școlarizare.

Situația este agravată de vulnerabilitatea tehnică a sistemelor actuale, răspunsurile oficiale confirmând că Sistemul Național de Management privind Dizabilitatea a devenit nefuncțional în urma unui atac cibernetic de tip ransomware în data de 30 octombrie 2024, fapt ce a blocat accesul la bazele de date privind persoanele cu handicap. În acest context, prezentul act normativ propune o schimbare de paradigmă prin integrarea evidenței și coordonării intervențiilor direct în interiorul arhitecturii digitale a educației, respectiv prin crearea unui modul dedicat în cadrul Sistemului integrat de management al școlarității. Această soluție transversală permite aplicarea riguroasă a principiului „doar o singură dată”, consacrat de legislația națională, prin care instituțiile statului preiau responsabilitatea partajării datelor, eliberând părinții de obligația de a acționa ca mesageri între autorități. Prin instituirea profilului integrat al persoanei cu dizabilități și a ghișeului unic digital, inițiativa legislativă garantează trasabilitatea deplină a intervențiilor educaționale, medicale și sociale pe tot parcursul vieții.

Secțiunea a 2-a: Impactul socioeconomic

Din perspectivă socială, implementarea mecanismului integrat va contribui la reducerea abandonului școlar și la eliminarea inechităților regionale privind accesul la servicii de sprijin. Analiza datelor arată discrepanțe majore în diagnosticare și sprijin, unde județe cu deficit de personal medical raportează incidente ale elevilor cu CES mult sub media națională, condamnând astfel mii de copii la marginalizare. Interconectarea automată a datelor va permite Ministerului Educației să identifice în timp real copiii care nu sunt înscriși la școală și să activeze mecanismele de prevenție. De asemenea, transparența oferită de noul sistem va permite o calibrare corectă a resurselor umane, fundamentând alocarea normelor cadrelor didactice de sprijin pe date reale din teren. În prezent, raportul dintre profesorii de sprijin și elevii cu CES variază haotic între județe, ajungând în cazuri extreme la un singur profesor pentru două sute cincizeci de elevi, situație care va fi corectată prin monitorizarea trasabilității resurselor. Intervenția timpurie coordonată prin acest sistem va genera beneficii economice pe termen lung, reducând dependența viitorilor adulți de sistemul de asistență socială.

Secțiunea a 3-a: Impactul financiar asupra bugetului general consolidat

Prezenta inițiativă legislativă este concepută pentru a asigura o eficiență bugetară maximă, neimplicând crearea unor platforme hardware sau software redundante de la zero. Soluția se grefează pe Sistemul integrat de management al școlarității, a cărui finanțare este deja asigurată prin Legea învățământului preuniversitar, și utilizează Platforma națională de interoperabilitate gestionată de Autoritatea pentru Digitalizarea României. Schimbul de date între autorități se va realiza gratuit, iar pe termen mediu și lung, măsura va genera economii semnificative prin eliminarea costurilor administrative legate de procesarea dosarelor cu șină și prin eficientizarea alocării fondurilor pentru învățământul special.

Secțiunea a 4-a: Impactul asupra sistemului juridic

Proiectul realizează o armonizare transversală a cadrului normativ, completând organic trei piloni legislativi esențiali. Legea învățământului preuniversitar nr. 198/2023 este completată pentru a stabili funcționarea modulului dedicat în SIMS, asigurând fundamentul legal pentru evidența integrată a beneficiarilor primari cu CES și dizabilități. Legea nr. 448/2006 este modificată pentru a obliga Autoritatea Națională pentru Protecția Drepturilor Persoanelor cu Dizabilități să pună datele medicale și de încadrare la dispoziția sistemului educațional exclusiv prin interoperabilitate, instituind totodată garanții privind protecția datelor prin jurnalizarea obligatorie a oricărui acces. În final, completarea Legii nr. 242/2022 transformă interoperabilitatea într-o obligație prioritară pentru instituțiile cu rol în evaluarea și sprijinul acestei categorii vulnerabile, eliminând barierele administrative ce împiedicau până acum colaborarea instituțională.

Secțiunea a 5-a: Consultările derulate în vederea elaborării proiectului de act normativ

Procesul de elaborare a inclus consultări extinse cu reprezentanții societății civile, în special cu organizațiile reprezentative pentru familiile copiilor cu TSA și CES, precum Asociația Help Autism și Federația R.O. TSA, care au semnalat imperativul creării unui registru național unitar. Au fost analizate punctele de vedere transmise de Ministerul Educației, Ministerul Muncii, Autoritatea pentru Digitalizarea României și Autoritatea Națională pentru Protecția Drepturilor Persoanelor cu Dizabilități. Concluziile dezbaterilor tehnice din aprilie 2026 au confirmat că interconectarea sistemelor

existente este singura cale viabilă pentru a asigura trasabilitatea intervențiilor și respectarea dreptului la educație incluzivă.

Secțiunea a 6-a: Măsurile de implementare

Responsabilitatea punerii în aplicare revine Ministerului Educației, prin structura sa specializată în digitalizare (UESMATD), împreună cu ministerele sănătății și muncii, sub coordonarea tehnică a Autorității pentru Digitalizarea României. Legea stabilește termene riguroase, respectiv o sută optzeci de zile pentru adoptarea protocoalelor tehnice și a normelor metodologice, și un termen de douăsprezece luni pentru operaționalizarea completă a modului informatic în SIMS și asigurarea interoperabilității depline. Procedura include avizarea obligatorie a normelor metodologice de către Autoritatea Națională de Supraveghere a Prelucrării Datelor cu Caracter Personal, garantând astfel cele mai înalte standarde de securitate a informațiilor sensibile.

În numele inițiatorilor,

Cătălin-Emil MÎNDRU - Senator USR

